

SİYASET, EKONOMİ ve YÖNETİM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

RESEARCH JOURNAL OF POLITICS, ECONOMICS AND MANAGEMENT

April 2017, Vol:5, Issue:2

Nisan 2017, Cilt:5, Sayı:2

P-ISSN: 2147-6071

E-ISSN: 2147-7035

Journal homepage: www.siyasetekonomiyonetim.org

Üniversite Öğrencilerinin Demografik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerindeki Etkileri

The Effects of Demographic Characteristics of University Students on Entrepreneurial Intentions

Doç. Dr. Sema ULUTÜRK AKMAN

İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Ekonometri Bölümü, akmans@istanbul.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Hakan BEKTAŞ

İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Ekonometri Bölümü, hbektas@istanbul.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Makale Geçmişi:

Geliş 03 Mart 2017
Düzeltilme Geliş 20 Nisan 2017
Kabul 21 Nisan 2017

Anahtar Kelimeler:

Girişimcilik, Lojistik Regresyon Modeli, Logit Model, Kalitatif Tercih Modelleri, Nitel Bağımlı Değişkenler, Sınırlı Bağımlı Değişkenler

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin demografik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkilerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda 883 üniversite öğrencisi ile anket çalışması yapılmıştır. Elde edilen verilerden hareketle, öğrencilerin mezun olduktan sonra kendi işini kurmak isteyip istememesi üzerinde demografik özelliklerinin etkileri Khi-kare Bağımsızlık Testi ve Lojistik Regresyon Modeli kullanılarak analiz edilmiştir. İstatistiksel olarak anlamlı sonuç veren test ve modellerin sonuçları yorumlanmıştır.

© 2017 PESA Tüm hakları saklıdır

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article History:

Received 03 March 2017
Received in revised form 20 April 2017
Accepted 21 April 2017

Keywords:

Entrepreneurship, Logistic Regression, Logit Model, Qualitative Response Models, Qualitative Dependent Variables, Limited Dependent Variables

The purpose of this study, is to examine the effects of university students' demographic characteristics on entrepreneurial intentions. For this purpose, a survey was conducted with 883 university students. Logistic regression analysis and chi-square test were applied with the obtained data. In logistic regression, the dependent variable was indicated entrepreneurial intentions, which was dummy coded into 1/0. The statistically significant test and modeling results are interpreted.

© 2017 PESA All rights reserved

GİRİŞ

Gerek işletme gerekse iktisat literatüründe önemli yer tutan girişimcilik kavramı, değer üretme ve istihdam yaratma faaliyeti olarak ele alınmakta ve bu açıdan piyasa ekonomisinin en önemli unsurlarından biri olarak değerlendirilmektedir.

Girişimcilik kavramına yönelik pek çok tanım bulunduğunu görmekteyiz. Bu tanımlamaların pek çoğu girişimciliğin ekonomik boyutunu öne çıkarmakla beraber, gerçekte girişimcilik kavramı, sosyal hayatın değişimine katkı sağlama, sanat yaşamını zenginleştirme, toplumdaki dezavantajlı grupların konumlarını güçlendirme ve çevre problemlerine çözüm arama vb. birçok unsuru bir arada barındıran çok boyutlu bir kavram olarak değerlendirilmelidir (Özdevecioğlu ve Karaca, 2015:22).

İnsan ihtiyaçlarının üretim yolu ile karşılandığı düşünüldüğüne, iktisat kuramına göre üretimin gerçekleşmesi, emek, sermaye ve doğal kaynaklar şeklinde sıralanan üretim faktörlerine ve bu faktörleri bir araya getirecek ve düzenleyecek kişiye yani dördüncü üretim faktörü olarak nitelendirilen girişimciye (müteşebbis) bağlıdır. Bu açıdan bakıldığında girişimci ekonominin en temel unsurlarından biridir.

Girişimcilik faaliyetlerinin ekonomik büyümeye önemli katkı sağladığı, literatürde genel kabul görmüş bir olgudur (Topkaya, 2013:29). Öte yandan, girişimciliğin bilgi yayılımı, verimlilik, istihdam ve refah artışı yoluyla da dolaylı olarak ekonomik büyüme üzerinde etkili olduğuna yönelik çalışmalar da bulunmaktadır (Carree ve Thurik, 1998:137-146, Holtz-Eakin ve Kao, 2003:1-30, Audretsch, 2007: 63-78).

Yukarıda saydığımız ekonomik büyüme, istihdam ve refah artışı, bilgi yayılımı dışında girişimciliğin doğrudan ya da dolaylı olarak ekonomik, sosyal ve psikolojik pek çok olumlu katkılar yaratmakta olduğu kabul edilmektedir. Bu konuda literatürde sıralanan katkılar, ekonomik büyüme ve işsizlikle mücadele, rekabet edebilme becerisi, kalite ve maliyetlerin optimum seviyeye getirilmesi, toplumsal refahı ve yaşam kalitesini artırma, bilim ve teknolojinin gelişmesine öncülük etme, çevreye duyarlı işletmecilik anlayışının gelişmesi, bireysel potansiyellerin açığa çıkarılması, bağımsızlık ve başarı ihtiyaçlarının tatmin edilmesi, gelir dağılımının iyileştirilmesi, dış açığın azaltılması, yerli hammaddelerin üretimde değerlendirilmesi vb. sıralanabilir (Önce vd, 2014:2; Çöğürçü, 2016:65-67; Özdevecioğlu ve Karaca, 2015:32).

Girişimciliğin ekonomik, sosyal ve toplumsal hayat üzerinde doğrudan ve dolaylı olumlu etkilerinin bu derece fazla olması yanında küreselleşme ile birlikte, ülke sınırlarının kalkması, ticaretin uluslararasılaşması sonucunda girişimcilik ve girişimci bireyler yetiştirme çabası ön plana çıkmıştır.

İnsanın doğrudan girişimci olarak doğmadığı, var olan potansiyelin kültürel, sosyolojik, psikolojik, politik ve ekonomik çevre faktörleri ile bireye kazandırıldığına inanılmaktadır (Bozkurt, 2011:1). Dolayısıyla, bireyler açısından girişimcilik öğrenilebilir, desteklenebilir bir kavramdır.

Girişimci bireyler yetiştirmenin ekonomik ve toplumsal yaşam üzerinde son derece etkili olduğunun kabul edilmesiyle birlikte, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) arasında imzalanan bir protokol ile yükseköğretim kurumlarında sertifikalı girişimcilik dersi verilmesi ve böylelikle üniversitelerde girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması, gençlerin girişimciliğe özendirilmesi, üniversiteler ve küçük ve orta ölçekli işletmelerde AR-GE ve inovasyon faaliyetlerinin geliştirilmesi, üniversiteler ile iş dünyası arasında işbirliğinin sağlanması karara bağlanmıştır (Ulutürk Akman ve Bektaş, 2015:220).

Öte yandan, TÜBİTAK tarafından 2012 yılından bu yana hazırlanıp yayınlamakta olan "Girişimci ve Yenilikçi Üniversite İndeksi" ile ülkemizde faaliyet gösteren üniversiteler sıralanmaya başlanmıştır.

Bu iki gelişme neticesinde, yükseköğretim içinde girişimcilik kavramı daha da ilgi çekici hale gelmiştir.

Çalışmada üniversite öğrencilerinin girişimcilik ile ilgili tutumlarının keşfedilebilmesi amacıyla uygulanan anket çalışmasından elde edilen veriler kullanılmış ve öğrencilerin girişimci olma ya da olmama eğilimi üzerinde demografik özelliklerinin etkili olup olmadığı araştırılmaya çalışılmıştır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İzleyen bölümde literatür özeti, ikinci bölümde ise metodoloji ve bulgular yer almaktadır. Çalışma, değerlendirme kısmının yer aldığı sonuç bölümü ile sona ermektedir.

1. Literatür Özeti

Girişimcilik son yıllarda gerek dünyada gerek ülkemizde oldukça ele alınan ve incelenen bir konu olmuş, yukarıda da bahsettiğimiz pek çok sebeple teşvik edilir ve özendirilir hale gelmiştir. Girişimcilik eğilimi üzerinde bireyin kişisel özelliklerinin, ailenin, toplumsal yapının ve eğitimin etkili olduğu kabul edilmektedir. Aile ve toplumsal yapı ve kişilik özelliklerini veri kabul edersek, eğitim-öğretim süreci içinde öğrencilerin girişimci birey olarak nasıl yetiştirileceği, girişimci bir kültürün nasıl yaratılacağı hususu özellikle önem arz etmekte olup, üniversiteler bu süreç içinde en önemli basamak olarak değerlendirilmektedir (Karabulut, 2009:141).

Nitekim, bu amaçla, temel eğitimden üniversiteye kadar eğitim ve öğretimin her aşamasında girişimci birey yetiştirme ve girişimci kültür yaratmaya yönelik adımlar atılmaya başlanmıştır.

Üniversite öğrencilerini konu alan girişimcilik ile ilgili çalışmalara baktığımızda pek çok çalışmanın öğrencilerin kişilik özellikleri, aile yapısı, eğitim alanı, üniversiteye yerleştirildiği puan türü, üniversitelerde verilmekte olan girişimcilik eğitimi vb. faktörlerin girişimci birey olma üzerinde etkileri incelenmeye çalışılmıştır. Bizim çalışmamızın konusunu teşkil eden öğrencilerin demografik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerinde etkili olup olmadığını belirlemeye yönelik olarak yapılmış çalışmalar da mevcuttur. Bu çalışmalar ve bulgularına kısaca değinmek istiyoruz.

Türkmen ve İşbilir “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Sosyo-Demografik Özellikleri Açısından Değerlendirilmesi” isimli çalışmalarında, öğrencilerin yaşı, kardeş sayısı, babanın çalıştığı sektör ile girişimci eğilim göstermeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Türkmen ve İşbilir, 2014: 18-28).

Çelik, İnce ve Bozyiğit “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Ailesel Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma” isimli Mersin Üniversitesi İİBF öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında, aile ve yakın çevrede girişimci birey bulunmasının öğrencinin girişimcilik eğilimi üzerinde olumlu etki yarattığı tespit edilmiştir (Çelik vd., 2014:113-124).

Akçakanat, Mücevher ve Çarıkçı “Sözel, Sayısal ve Eşit Ağırlık Bölümlerinde Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi: SDÜ Örneği” isimli çalışmalarında, üniversiteye giriş puan türü, öğrenim görülen bölüm ve cinsiyet ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki bulunamamıştır. Ancak, birinci dereceden yakının girişimci olmasının girişimci eğilimi arttırdığı tespit edilmiştir (Akçakanat vd., 2014: 137-153).

Pan ve Akay “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” isimli çalışmalarında, öğrencilerin cinsiyetinin, öğrenim gördükleri sınıflarının ve mezun oldukları lise türünün girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olmadığı ancak, gelir seviyesinin artmasının girişimcilik eğilimini arttırdığı tespit edilmiştir (Pan ve Akay, 2015: 125-138).

Köksal ve Penez “Yüksek Girişimcilik Eğilimli Üniversiteli Gençlerin Demografik Özellikleri ve Sektör Tercihleri Üzerine Bir İnceleme” isimli çalışmalarında, cinsiyetin girişimcilik eğilimi üzerinde belirleyici olduğu ve erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla daha girişimci özellik gösterdiğini, ayrıca öğrencilerin yaşları ilerledikçe girişimcilik eğilimlerinin azaldığı tespit edilmiştir (Köksal ve Penez, 2015: 155-167).

İşcan ve Kaygın “Potansiyel Girişimciler Olarak Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma” isimli çalışmalarında, erkek öğrencilerin girişimcilik eğiliminin daha yüksek olduğu, daha önce girişimcilik faaliyeti bulunmuş olmanın girişimcilik eğilimini arttırdığı tespit edilmiştir (İşcan ve Kaygın, 2011: 275-286).

Wang ve Wong “Entrepreneurial Interest of University Students in Singapore”, isimli çalışmalarında, Singapur’daki üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğiliminin cinsiyet, aile, eğitim seviyesi ve iş tecrübesi ile ilişkili olduğunu tespit etmiştir (Wang ve Wong, 2004: 163-172).

Franco ve diğerleri “Students’ Entrepreneurial Intentions: An Inter-Regional Comparison” isimli çalışmalarında, Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde gerçekleştirdikleri araştırmalarına göre, bireylerin girişimcilik eğilimlerinin bölgesel düzeyde farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuşlardır. Bu araştırmaya

göre, ailelerin, girişimcilik eğilimi üzerinde etkisi bulunmamakta ve bireylerin yaşam biçimlerinin, sosyo-ekonomik durumlarının gelenek ve inanışlarına göre ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır (Franco vd., 2010: 260-275).

Yılmaz ve Günel tarafından gerçekleştirilen “Üniversite Eğitimi ve Girişimcilik: Bireyleri Girişimcilğe Yönlendiren Etkenler Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışmada, girişimcilik, işsizlik, aile geleneği, bağımsız olma düşüncesi ve kişisel ya da finansal güvence eksikliği gibi itici ve çekici faktörlerin etkisi sonucunda başlayan bir faaliyet olarak değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda, öğrencilerin cinsiyetleri ve üniversite eğitimi almış olmaları ile bağımsız iş kurma istekleri arasında bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir. Ancak, öğrencilerin gelecekte iş kurma isteği ile ebeveynlerin çalışma alanları arasında ilişki bulunduğu ve serbest meslek sahibi anne babaların çocuklarının daha girişimci oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Yılmaz ve Günel, 2011: 1-20).

2. Metodoloji ve Bulgular

Çalışmada üniversite öğrencilerinin girişimci olup olmama kararları üzerinde demografik özelliklerinin etkili olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın anakütlesi, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi’nde örgün eğitim programlarına kayıtlı olan yaklaşık 7000 öğrenci olarak belirlenmiştir. Bu kitleyi temsil etmek üzere İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi’nde kayıtlı 883 öğrenciden yüz yüze anket yoluyla veri toplanmıştır. Örneklem oranı % 12,6’dır.

Bu bölüm, anket tasarımı ve örneklem ile verilerin analizi ve elde edilen bulguların başlıkları altında değerlendirilecektir.

2.1. Anket Tasarımı ve Örneklem

Bu çalışma üniversite öğrencilerinin girişimcilik tutumlarını ortaya çıkarabilmek amacıyla demografik ve yargısal sorulardan oluşan ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik profilini tanımlamak için Mueller ve Thomas (2000: 51-75), Teoh ve Foo (1997: 67-81), Lee vd.(2011: 1-15), Türker ve Selçuk (2009: 142-159) çalışmalarından yararlanılarak hazırlanan anket formu kullanılarak gerçekleştirilmiş bir araştırmadan elde edilen verilere dayanmaktadır.

Çalışmada üniversite öğrencilerinin girişimcilik ile ilgili tutumlarını ortaya koyabilmek amacıyla demografik (13 adet) ve yargısal (41 adet) sorulardan oluşan toplam 54 soruluk bir anket formu hazırlanmıştır.

Yargısal sorulara yönelik değerlendirme bir başka çalışma kapsamında tamamlanmış ve yayınlanmıştır (Ulutürk Akman ve Bektaş, 2015: 217-232).

Bu çalışmayla ise, aynı veri üzerinden öğrencilerin demografik özelliklerinin girişimci eğilim göstermeleri üzerinde etkili olup olmadığı belirlenmek istenmiştir.

Bu doğrultuda, çalışmamız öğrencileri mezun olduktan sonra ücretli olarak çalışma ya da kendi işini kurma kararları üzerinde demografik özelliklerinin ne derece etkili olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın referans noktası ücretli çalışma ya da kendi işini kurma sorusuna verilen cevaplar olduğundan, bu soruya cevap verilmemiş anket formları elenmiş ve toplam 813 anket üzerinden toplanan veriler çalışmada değerlendirmeye alınmıştır.

Çalışmamızın örneklemine oluşturan 813 öğrencinin temel demografik özelliklerine ilişkin özet bilgiler aşağıdaki tablolarda sunulmuştur:

Tablo 1: Görüşülen Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı

	Frekans	%
Kadın	443	54,5
Erkek	370	46,5
Toplam	813	100,0

Tablo 1 incelendiğinde; çalışmaya katılan 813 öğrencinin % 54,5'ini kadınların oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin yaklaşık % 60'ı İstanbul'da ailesiyle birlikte ikâmet etmektedir.

Öğrencilerin, % 85'i 18-24 yaş grubunda olup; ayrıca katılımcıların üçte ikisi, 3. ve 4. sınıfa kayıtlıdır.

Tablo 2: Görüşülen Öğrencilerin Anne-Babasının Girişimci Olup Olmadığı

	Frekans	%
Girişimci	279	34,4
Girişimci değil	533	65,6
Toplam	813	100,0

Tablo 2'ye bakıldığında; katılımcıların % 34,4'ünün ebeveynlerinden en az biri girişimcidir.

Öğrencilerin % 5'i ailesinin gelir seviyesini düşük olarak nitelemekte, % 83'ü orta ve % 12 'si ise yüksek gelir seviyesinde olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 3: Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonra Ne Yapmayı Planladığı

	Frekans	%
Kendi işini kurmak	284	34,9
Bir yerde ücretli çalışmak	529	65,1
Toplam	813	100,0

Tablodan da görüleceği gibi öğrencilerin yaklaşık 2/3'ü bir yerde ücretli çalışmayı planlamakta ve sadece 1/3'ü kendi işini kurmayı düşündüğünü ifade etmektedir.

2.2. Verilerin Analizi ve Bulgular

Çalışmamızda, öğrencilerin demografik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olup olmadığını belirlemek üzere öncelikle Khi-Kare Testinden yararlanılmıştır.

Öğrencilere yöneltilen «*Mezun olduktan sonra ne yapmayı planladığı*» sorusu ile öğrencilerin demografik özellikleri çaprazlanmış ve istatistik açıdan anlamlı ilişkiler şu şekilde özetlenmiştir:

Öğrencilerin *cinsiyeti ile girişimcilik eğilimleri* arasında bir ilişki söz konusudur ve kadın öğrencilerde ücretli çalışma eğilimi, erkek öğrencilerde ise kendi işini kurma eğilimi göreceli olarak daha yüksektir.

Öğrencilerin *ailelerinin gelir seviyesi ile girişimcilik eğilimleri* arasında bir ilişki gözlenmiştir. Alt ve orta gelir grubuna mensup öğrencilerde ücretli çalışma eğilimi yüksekken, üst gelir grubuna mensup öğrencilerde kendi işini kurma eğilimi yüksektir.

Öğrencilerin *ebeveynlerinin girişimci olmaları ile girişimci eğilim taşımaları* arasında da bir ilişki söz konusudur. Anne-babası girişimci olan öğrencilerin girişimcilik eğilimi daha yüksektir.

Öğrencilerin *sınıfları ile girişimci eğilim göstermeleri* arasında da istatistik anlamda anlamlı bir ilişki vardır. Birinci sınıf öğrencilerinde girişimci eğilim daha yüksekken sınıf arttıkça girişimcilik eğilimi azalmaktadır. Son sınıf öğrencileri girişimcilik eğilimi en düşük öğrenciler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmamızda ikinci olarak, öğrencilerin mezun olduktan sonra kendi işini kurma ya da ücretli olarak bir yerde çalışma kararı üzerinde demografik özelliklerinin etkisini ortaya koymak amacıyla lojistik regresyon yöntemi kullanılmıştır.

Bilindiği gibi, regresyon yöntemi, bağımlı değişken üzerinde etkili olabilecek bir veya birden fazla bağımsız değişkenin etkisini modellemeye çalışan bir yöntemdir.

Diğer deyişle, değişkenler arasındaki fonksiyonel ilişkilerin araştırılmasında kullanılan regresyon analizi, bir bağımlı (açıklanan) değişken ile bir veya birkaç bağımsız (açıklayıcı) değişken arasındaki nedensellik

/ sebep-sonuç ilişkisini tanımlama, tahmin etme ya da öngörü amaçlı kullanılan istatistiksel modeller ailesi olarak ifade edilebilir (Aydın, 2014: 1).

Klasik regresyon modellerinde bağımlı değişken sürekli bir değişken olup, teorik olarak $-\infty$, $+\infty$ arasında değer alabilmektedir. Fakat bazı çalışmalarda regresyon modelinin bağımlı değişkeni nitel olabilmektedir. Örneğin, belirli bir tüketim malını satın alıp almama, çeşitli seyahat araçlarından birini seçme gibi tercih gerektiren durumlarda bağımlı değişken nitel özellik taşımaktadır. Bunun yanı sıra, bireylerin iki alternatif arasından seçim yapması halinde ikili tercih, ikiden çok seçenek arasından seçim yapması halinde ise çoklu tercih söz konusudur. Dolayısıyla, bağımlı değişkenin sayısal değer almadığı ve kukla değişken olarak ifade edildiği bu tür modellere kalitatif tercih modelleri adı verilmektedir.

$$Y_i = \begin{cases} 1, & \text{Belirli bir ürünü tercih etme} \\ 0, & \text{Belirli bir ürünü tercih etmeme} \end{cases}$$

Dolayısıyla, bağımlı değişken bu tür örnekler için sadece belirli değerler alabilen kesikli değişken olarak adlandırılacaktır. Kalitatif tercih modelleri, j tane alternatif arasından yapılan seçimin sonucunu açıklayan statik bir olasılık modeli olup, seçimin iki alternatif arasından yapılması halinde iki durumlu (binomial), ikiden çok alternatif arasından yapılması halinde ise çok durumlu (multinomial) modeller ve seçimin sıra dahilinde olması durumunda ise sıralı (ordinal) modeller olarak üçe ayrılmaktadır (Ulutürk Akman, 2004:133).

Lojistik Regresyon Modeli de, Regresyon Modelleri ailesi içinde yer alan bir ilişkilendirme yöntemidir ve bağımlı değişkenin nitel değişken olması durumunda kullanılır.

Başka bir deyişle lojistik regresyon yöntemi, açıklanan değişkenin nominal ya da ordinal olması durumunda açıklayıcı değişkenlerle nedensellik ilişkisini kuran bir yöntemdir (Karagöz, 2016: 852).

Kullanılmasına yönelik sınırlayıcı koşulların olmaması yöntemin en önemli avantajıdır. Şöyle ki, lojistik regresyon analizinde bağımsız değişkenlerin dağılımı hakkında herhangi bir varsayım bulunmamaktadır. Bağımsız değişkenler ise aralık ya da oran ölçekli olabileceği gibi, nominal ya da ordinal ölçekli değişkenler de olabilir. Öte yandan, bağımlı değişkenin normal dağılıma sahip olması, varyansların homojen olması ve ilişkilerin doğrusallığı varsayımları da bulunmamaktadır (Sümbüloğlu ve Akdağ, 2007: 38-39). İşte bu özellikleri sebebiyle lojistik regresyon yöntemi yaygın bir kullanıma sahiptir.

Lojistik regresyon yönteminde bağımlı değişken, bizim çalışmamızda da olduğu gibi, nitel (kategorik) değişken özelliği taşır.

Lojistik Regresyon Modelinde kullanılan hipotez testleri ve model iyiliği ölçüleri klasik regresyonla benzerlik göstermektedir.

Modelin açıklama yüzdesini gösteren R^2 değerinin klasik regresyona göre oldukça düşük çıkması göz önüne alınması gereken önemli hususlardan biridir. Bu bakımdan, iki düzeyli yani binary lojistik regresyon modellerinde, uyum iyiliği ölçülerinin ikincil öneme sahip olduğu ve asıl dikkat edilmesi gereken noktanın regresyon katsayılarının beklenen işaretleri ve istatistiksel anlamlılıkları olduğu kabul edilmektedir (Gujarati, D., çev: Bolatoğlu, N.,2016: 238).

Dikkat çeken bir diğer nokta ise, model ile tahmin edilen parametrelerin değil, *Odds Oranı* (*Odds Ratio*) denilen oranın modelin yorumlanmasında kullanılmakta olduğudur.

Odds oranı $[Exp(\beta_i)]$, bağımlı değişkenin, i. bağımsız değişkenin etkisiyle kaç kat daha fazla gözlenme olasılığına sahip olduğunu gösterir. Odds oranının bire yakın değerleri, ilgili bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığını gösterirken, bir değerinin çok üzerindeki değerler pozitif bir etkinin, birin altındaki değerler ise negatif bir etkinin var olduğunu ifade eder (Karagöz, 2015: 608).

Bizim çalışmamızda bağımlı değişkenimiz, öğrencilerin mezun olduktan sonra ücretli çalışmayı veya kendi işini kurmayı amaçlaması şeklinde iki seçenek içerdiğinden *İkili (Binary) Lojistik Model* kullanılmıştır.

Çalışmamız kapsamında, öğrencilerin demografik özelliklerini ifade eden 12 bağımsız değişken ile girişimci eğilim taşıyıp taşımadıklarını ifade eden bağımlı değişken arasında pek çok alternatif model denemeleri yapılmış ve çalışmamızda bütünüyle anlamlı sonuçlar alınan modellere yer verilmiştir.

Öğrencilerin kendi işini kurma ya da bir yerde ücretli çalışma kararı üzerinde, cinsiyet, yaş ve ebeveyn girişimciliği arasında ilişki olup olmadığına bakıldığında elde edilen sonuçlar Tablo 4'te sunulmuştur:

Tablo 4: Model I

	B	Standart Hata	Wald İstatistiği	Anlamlılık Seviyesi	Odds Oranı
Cinsiyet	1,060	0,158	44,772	0,000	2,886
Yaş	-0,120	0,048	6,248	0,012	0,886
Ebeveyn Girişimciliği	0,977	0,160	37,280	0,000	2,656
Sabit	-1,002	1,023	0,960	0,327	0,367

Nagelkerke R²= % 15
Doğru sınıflama oranı= % 70,2

Tablo 4'te yer alan *Model I* ile elde edilen sonuçlara bakıldığında;

- Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere kıyasla 2,886 kat daha fazla girişimci eğilim özelliği taşıdığı,
- Yaş ilerledikçe, girişimci eğilim özelliğinin azaldığı,
- Ebeveynlerinden en az biri girişimci olan öğrencilerin girişimci olma olasılıklarının olmayanlara kıyasla 2,656 kat arttığı anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin kendi işini kurma ya da bir yerde ücretli çalışma kararı üzerinde, cinsiyet, yaş, ebeveyn girişimciliği ve ailenin geliri arasında ilişki olup olmadığına bakıldığında elde edilen sonuçlar Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5: Model II

	B	Standart Hata	Wald İstatistiği	Anlamlılık Seviyesi	Odds Oranı
Cinsiyet	1,101	0,161	47,008	0,000	3,008
Yaş	-0,126	0,049	6,626	0,010	0,882
Ebeveyn Girişimciliği	0,886	0,163	29,444	0,000	2,426
Ailenin Geliri	0,667	0,194	11,829	0,001	1,948
Sabit	-2,221	1,093	4,128	0,042	0,109

Nagelkerke R²= % 16,3
Doğru sınıflama oranı= % 69,3

Tablo 5'te yer alan *Model II* ile elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde;

- Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere kıyasla 3,008 kat daha fazla girişimci eğilim özelliği taşıdığı,
- Yaş ilerledikçe, girişimci eğilim özelliğinin azaldığı,
- Ebeveyni girişimci olan öğrencilerin girişimci olma olasılıklarının olmayanlara kıyasla 2,426 kat arttığı,
- Ailenin gelir seviyesi arttıkça öğrencinin girişimci davranış özelliğinin de yaklaşık 2 kat arttığı anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin kendi işini kurma ya da bir yerde ücretli çalışma kararı üzerinde, cinsiyet ve ebeveyn girişimciliğinin etkili olup olmadığına bakıldığında elde edilen sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur:

Tablo 6:Model III

	B	Standart Hata	Wald İstatistiği	Anlamlılık Seviyesi	Odds Oranı
Cinsiyet	1,104	0,156	41,529	0,000	2,728
Ebeveyn Girişimciliği	0,958	0,159	36,329	0,000	2,607
Sabit	-3,439	0,338	103,292	0,000	0,032

Nagelkerke R²= % 13,5
Doğru sınıflama oranı= % 70,3

Tablo 6'da bulunan *Model III* ile verilen sonuçlara bakıldığında;

- Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere kıyasla 2,728 kat daha fazla girişimci eğilim özelliği taşıdığı,
- Ebeveyni girişimci olan öğrencilerin 2,607 kat daha fazla girişimci eğilim taşıdığı görülmektedir.

Bu model, diğer üç modele göre daha az değişken içeren daha yalın bir modeldir ve neredeyse aynı açıklama yüzdesine ve sınıflama oranına sahiptir.

En basit model en iyi modeldir yaklaşımıyla bu modelin öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini açıklamada kullanılabilceği düşüncesindeyiz.

SONUÇ

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişle önemi hızla artan girişimcilik; finansal, psikolojik ve sosyal riskleri üstlenerek bir değer oluşturma süreci olarak tanımlanabilmektedir. Girişimci ise, fırsatları görebilen ve bunu iş fikrine dönüştürebilen, girdileri bir araya getirerek riski üstlenip; bilgiyi yöneten kişidir (Karadal,2013:15-43). Bu çalışmada inovasyon ve girişimcilik çerçevesinde şekillenen bilgi toplumunda, üniversite öğrencilerinin demografik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda; İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi diploma programlarına kayıtlı öğrenciler ile kağıt ve kalem kullanılan yüz yüze görüşme yoluyla veri toplanmıştır. Anket çalışmasına gönüllülük esasına göre toplam 883 kişi katılmıştır. Öğrencilerin girişimcilik eğilimini göstermek üzere; ücretli çalışma ya da kendi işini kurma yanıtları içeren kapalı uçlu dikkate alınmıştır. Bu sorunun yanıtını etkileyen demografik değişkenler araştırılmıştır. Bu hususlar dikkate alındığında; bağımlı değişken olan girişimcilik eğilimini yansıtan sorunun yanıtları incelenmiş ve kayıp gözlemlerin bulunduğu satırlar silinmiştir. Dolayısıyla geçerli gözlem sayısı 813 olmuştur. Bu veri kümesinden hareketle; lojistik regresyon analizi ve Khi-Kare testi uygulanmıştır.

Hatırlanacağı üzere; çalışmamızın konusu, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi örneğinde üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri ile sahip oldukları girişimcilik eğilimi arasında bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemektir.

Uygulanan Khi-Kare testi ve Lojistik Regresyon Analizi sonucunda elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Cinsiyetin girişimcilik üzerinde etkili bir faktör olduğu ve erkeklerin kadınlara kıyasla daha girişimci özellik taşıdığı,
- Ailenin gelir seviyesi arttıkça öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin de arttığı,
- Ebeveynlerinden en az biri girişimci olan öğrencilerin daha çok girişimcilik özelliği taşıdığı,
- Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf (yaş) arttıkça girişimcilik eğilimlerinin azaldığı,
- Öğrencilerin not ortalamaları yükseldikçe girişimcilik eğilimlerinin arttığı tespit edilmiştir.

Gelecek çalışmalarda farklı bir örneklem ile çalışılarak; devlet ve vakıf üniversitelerindeki lisans diploma programlarına kayıtlı öğrenciler arasında girişimcilik eğilimleri açısından bir kıyaslama yapılması mümkündür.

KAYNAKÇA

- Akçakanat, Tahsin, Muhammet Hamdi Mücevher ve İlker Hüseyin Çarıkçı (2014), “Sözel, Sayısal ve Eşit Ağırlık Bölümlerinde Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi: SDÜ Örneği”, *AKÜ İİBF Dergisi*, Cilt XVI, Sayı 2, s.137-153.
- Audretsch, David B. (2007), "Entrepreneurship Capital and Economic Growth" *Oxford Review of Economic Policy*, 23(1), s.63-78.
- Aydın, Dursun (2014), *Uygulamalı Regresyon Analizi – Kavramlar ve R Hesaplamaları*, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Bozkurt Çetinkaya, Özlem (2011), *Dünyada ve Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi: Başarılı Girişimciler ve Öğretim Üyelerinden Öneriler*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Carree, M. A. ve, A. R. Thurik (1998), “Small Firms and Economic Growth in Europe”, *Atlantic Economic Journal*, 26 (2), s.137-146.
- Çelik, Adnan, Mehmet İnce ve Sezen Bozyiğit (2014), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Ailesel Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma”, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt-Sayı 7(3), s.113-124.
- Çöğürçü, İclal (2016), “İktisadi Doktrinlerde Geçmişten Günümüze Girişimciliğin Önemi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 35, s.65-80.
- Franco, M. ve diğerleri (2010), “Students' Entrepreneurial Intentions: An Inter-regional Comparison”, *Education+ Training*, 52(4), s.260-275.
- Gujarati, Domador (2016), Çev: Bolatoğlu, Nasip, *Örneklerle Ekonometri*, BB101 Yayını, Ankara.
- Holtz-Eakin, Douglas ve Chihwa Kao (2003), “Entrepreneurship and Economic Growth: the Proof is in the Productivity” , *Syracuse University Center for Policy Research Working Paper*, 50, s.1-30.
- İşcan, Ömer Faruk ve Erdoğan Kaygın (2011), “Potansiyel Girişimciler Olarak Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, s.275-286.
- Karabulut, A. Tuğba (2009), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, Cilt XXVI, Sayı I, s.331-356.
- Karadal, Himmet (2013), “Girişimcilik Bilgisi ve Stratejik Girişimcilik”, *Girişimcilik*, Editör: Himmet Karadal, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Karagöz, Yalçın (2015), *SPSS 22 Uygulamalı Biyoistatistik*, Güncellenmiş 2. Basım, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Karagöz, Yalçın (2016), *SPSS ve AMOS Uygulamalı İstatistiksel Analizler*, Güncellenmiş 2. Basım, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Köksal, Yüksel ve Selin Penez (2015), “Yüksek Girişimcilik Eğilimli Üniversiteli Gençlerin Demografik Özellikleri ve Sektör Tercihleri Üzerine Bir İnceleme”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 20, Sayı 1, s.155-167.
- Lee, Sang M. ve diğerleri (2011), “Culture and Entrepreneurial Orientation: A Multi-Country Study”, *International Entrepreneurship Management Journal*,7, s.1-15.
- Mueller, Stephen L. ve, Anisya S. Thomas (2000), “Culture and Entrepreneurial Potential: A Nine Country Study of Locus of Control and Innovativeness”, *Journal of Business Venturing*, 16, s. 51-75.

- Önce, Asım Günal, Mehmet Marangoz ve Candide Nedret Erboy (2014), “Ekonomik Büyüme ve Kalkınmada Girişimciliğin Rolü ve Önemi”, *International Conference On Eurasian Economies*, s.1-11, <http://avekon.org/papers/1041.pdf>, 03.03.2017
- Özdevecioğlu, Mahmut ve Mustafa Karaca (2015), *Girişimcilik, Girişimci Kişilik, Kavram ve Uygulama*, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Pan, Volkan Lütfi ve Cenk Akay (2015), “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *E-Journal of New World Sciences Academy*, 125-138.
- Sümbüloğlu, Kadir ve Beyza Akdağ (2007), *Regresyon Yöntemleri ve Korelasyon Analizi*, Hatipoğlu Basım Yayım, Ankara.
- Teoh, Hai Yap ve See Liang Foo (1997), “Perceived Performance Relationship: Evidence From Singaporean Entrepreneurs”, *Journal of Business Venturing*, 12, s.67-81.
- Topkaya, Özgür (2013), “Tarihsel Süreçte Girişimcilik Teorisi: Girişimciliğin Ekonomik Büyüme ve İstihdam Boyutu”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, Cilt 8, Sayı 1, s.29-54.
- Türker, Duygu ve Senem Selçuk Sönmez (2009), “Which Factors Affect Entrepreneurial Intention of University Students?”, *Journal of European Industrial Training*, Vol. 33, No. 2, s.142-159.
- Türkmen, Mustafa, Uğur İşbilir (2014), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Sosyo-Demografik Özellikleri Açısından İncelenmesi”, *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), s.18-28.
- Ulutürk Akman, Sema (2004), “Tüketicilerin Fiyat Bilinci Üzerinde Etkili Olan Faktörlere İlişkin Bir İnceleme”, *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, 46, s.130-147.
- Ulutürk Akman, Sema ve Hakan Bektaş (2015), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimci Özelliklerinin İncelenmesi” *Marmara Üniversitesi İ.İ.B. Dergisi*, Cilt XXXVII, Sayı 1, s.217-232.
- Wang, C. K. ve P. K. Wong (2004), “Entrepreneurial Interest of University Students in Singapore”, *Technovation*, 24(2), s.163-172.
- Yılmaz, Burcu Selin ve Özgür Devrim Günel (2011), “Üniversite Eğitimi ve Girişimcilik: Bireyleri Girişimciliğe Yönlendiren Etkenler Üzerine Bir Araştırma”, *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı 26, s.1-20.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın veri giriş sürecinde katkı sağlayan bölümümüz öğrencisi Cem DURMAZ'a teşekkür ederiz.

NOT

Bu çalışmanın özeti, 24-25 Kasım 2016 tarihlerinde Sakarya'da gerçekleştirilen “Uluslararası Yükseköğretimde Kalite Kongresi (ICQH)” bildiri kitabında yayımlanmıştır.